

Obraz Niepokalanego Poczęcia NMP z kościoła św. Wita w Rzymie

br. Andrzej Mączyński MIC

Kapituła Generalna obradująca w Rzymie w 2017 r. wprowadziła do ustaw Zgromadzenia następujący paragraf: „Niech współbracia stosują i pielęgnują znaki, które wyrażają i ożywiają ich mariańską tożsamość, między innymi: herb, hasło i hymn Zgromadzenia, zawołanie *Immaculata Virginis Mariae conceptio, sit nobis salus et protectio* („Niepokalane Poczęcie Maryi niech nam będzie zbawieniem i obroną”), szkaplerz i medalik Niepokalanego Poczęcia NMP, obraz Matki Bożej Niepokalanie Poczętej autorstwa Franciszka Smuglewicza z kościoła św. Wita w Rzymie, antyfony *Tota pulchra*”.

Tak poczyniona wzmianka w cytowanym paragrafie prowokować może pytania, o jaki obraz chodzi i jaka jest jego historia oraz związek z naszym Zgromadzeniem, skoro ustawodawca zdecydował o wymienieniu tego właśnie wizerunku spośród wielu przecież innych możliwości. Wobec powyższego warto pokusić się o próbę zebrania w jedną całość wszystkiego, co dotychczas udało się ustalić na temat tego niewątpliwie jednego z najpiękniejszych wyobrażeń Niepokalanego Poczęcia NMP, które powstało z inspiracji i na koszt marianów. Aby to uczynić, wypada nam najpierw sięgnąć pamięcią do początków obecności naszej wspólnoty w Wiecznym Mieście...

Kapituła Generalna marianów obradująca w Mariampolu w czerwcu 1776 r. podjęła decyzję wysłania do Rzymu ojców Kandyda Spournego i Jana Niezabitowskiego, wyznaczając im zadanie zajęcia się procesem beatyfikacyjnym o. Papczyńskiego i o. Wyszyńskiego. Mieli oni również na nowo podjąć starania o znalezienie

nie w Rzymie miejsca, gdzie marianie mogliby osiąść na stałe. Dnia 23 lutego 1779 r. papież Pius VI w specjalnym breve apostolskim wyraził zgodę na sprzedaż cysterskiego klasztoru marianom, którzy oficjalnie objęli go w posiadanie 14 lipca 1779 r.

O. Spourny postanowił zamówić obraz wyobrażający Niepokalane Poczęcie Matki Bożej, aby umieścić go w wielkim ołtarzu. W 1780 r. zlecił namalowanie obrazu jednemu z rzymskich artystów, którego tożsamości nie znamy. Ten jednak, pomimo przyjęcia zadatku finansowego na zakup materiałów malarskich, z bliżej niewyjaśnionych powodów, nie podjął się dzieła. Wówczas to o. Kandyd zwrócił się do mieszkającego w Rzymie polskiego malarza Franciszka Smuglewicza z prośbą, czy nie zechciałby wyświadczyć marianom uprzejmości i namalować obraz Maryi Niepokalanie Poczętej do ich nowo nabytego kościoła. Smuglewicz chętnie przystał na prośbę pro-

kuratora generalnego marianów i w grudniu 1782 r. znacznych rozmiarów płótno, któremu artysta nadał cechy klasycystyczne, zawieszono w głównym ołtarzu kościoła św. Wita w Rzymie. Bezpośrednio nad obrazem umieszczona została połączona tablica z informacją, że ołtarz ten należy do tzw. „uprzywilejowanych wieczyście” na mocy specjalnego dekretu, jaki marianie uzyskali od Stolicy Apostolskiej.

Należy tu wspomnieć, kim był Franciszek Smuglewicz. Ten polski malarz i rysownik urodził się 6 października 1745 r. w Warszawie. Był synem Łukasza i Reginy z Olesińskich, siostrzenicy malarza Szymona Czechowicza. Smuglewicz w 1763 r. wyjechał do Rzymu i pozostawał tam przez lat dwadzieścia. W 1798 r. Napoleon Bonaparte, po zajęciu Wiecznego Miasta, nakazał wszystkim obcokrajowcom opuszczenie Rzymu, usuwając tym samym marianów z ich klasztoru przy kościele św. Wita. Marianie niestety nigdy nie powrócili do swojej dawnej posiadłości. Dziś kościół św. Wita służy jako świątynia pomocnicza parafii przy Bazylice Santa Maria Maggiore. Można w niej nadal podziwiać wciąż piękny obraz Niepokalanego Poczęcia autorstwa polskiego malarza z Warszawy, który teraz wisi na bocznej ścianie tego jednonawowego kościoła.

O istnieniu obrazu Maryi Niepokalanej w naszym dawnym kościele św. Wita wiedziało niewiele, jego „odkrycie na nowo” nastąpiło dopiero w latach 90. ubiegłego stulecia. W 1992 r. marianie z prowincji św. Stanisława Kostki w USA zamówili wykonanie profesjonalnej fotografii obrazu, co umożliwiło jego promocję w różnorodnych mediach – rzecz można na skalę masową. ■